

Olha Bezpalenko
*Candidate of Economic Sciences,
Docent, Head of the Department of Finance
Kyiv University for Market Relations
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8944-4673>*

Безпаленко О.В.
*кандидат економічних наук, доцент, завідувач кафедри фінансів
Вищого навчального закладу «Київський університет ринкових відносин»
у формі товариства з обмеженою відповідальністю
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-8944-4673>*

DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-530-3-6>

RANKING BANKS BY STRESS RESISTANCE: TRANSFORMATIONAL PROCESSES

РЕЙТИНГУВАННЯ БАНКІВ ЗА СТРЕСОСТІЙКІСТЮ: ТРАНСФОРМАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ

Законом України «Про рейтингування» [1] передбачено певні правила організації та управління тих установ, які проводять оцінку діяльності установ та організацій такі вимоги покращать відповідальність і забезпечать, відкритість і надійність, сприятимуть уникненню об'єктивності інформації.

В Україні рейтинги банків проводяться різними організаціями (Міністерство фінансів, НБУ, Forinsurer, YouControl, Опендабот та ін.) за багатьма показниками: активами, фінансовими результатами, депозитами, кредитами, користувачами банківських послуг та іншими показниками. Банки з кращими рейтингами є більш надійними та перспективними в своєму розвитку.

На прикладі одного із рейтингів, що проводить Міністерство фінансів України щодо оцінки фінансової стійкості банків, проаналізуємо тенденції основних показників стресостійкості (характеризується показниками залежності від вкладів фізичних осіб, прибутковості, ліквідності, достатності капіталу та масштабу діяльності) та лояльності вкладників (оцінюється за показниками, що враховують частку на ринку роздрібних депозитів, зростання роздрібною портфелю вкладів, досвід роботи банківської установи та його платіжну репутацію) за останнє десятиріччя. Цей рейтинг проводиться щоквартально. Банки, що мають об'єм депозитів більше 1 млрд. грн, можуть отримати за результатами ранжування максимальну кількість 5 балів.

Порівняльна оцінка 2 найбільших комерційних та 1 державного банку показала наступне (табл. 1). З 2014 року в РайффайзенБанку підвищився загальний рейтинг та показники стресостійкості, прибутковості; показники ж ліквідності та достатності капіталу зменшилися. В Укрсиббанку погіршився загальний рейтинг і показники ліквідності, проте зросла його стресостійкість і достатність капіталу. Платіжна репутація цих 2 банків за досліджуваний період залишалася на найвищому рівні.

Особливої уваги потребує оцінка даних рейтингу Приватбанку. Так, загальний рейтинг підвищився до 3,93 балів. Стресостійкість за весь період дослідження погіршилася на 0,30 бала. Частка на ринку роздрібних депозитів залишається на високому рівні, як і в інших порівнюваних нами банків. Платіжна репутація з 2014 роком опустилася на 1 позицію.

Порівняльна характеристика банків за рейтингами стресостійкості та лоєльності вкладників за 3 квартали відповідного року, балів

Показники / Роки	2014	2015	2018	2022	2024	2024 до 2014
Райффайзен Банк						
загальний рейтинг	4,21	3,81	4,26	4,1	4,33	0,12
стресостійкість	3,2	3,82	4,6	3,9	4,1	0,90
прибутковість	1	2	5	5	4,7	3,70
ліквідність	4	5	5	3,7	3,7	-0,30
достатність капіталу	4	2	4	2	3,7	-0,30
частка банку на ринку роздрібних депозитів	5	5	5	5	5	0
платіжна репутація банку	5	5	5	5	5	0
Укрсиббанк						
загальний рейтинг	4,4	4,16	4,5	3,93	4,28	-0,12
стресостійкість	3,6	4,12	4,5	4	4,1	0,50
прибутковість	1	4	5	5	4,7	3,70
ліквідність	5	5	5	3,3	4	-1,00
достатність капіталу	2	1	4	4,7	4	2,00
частка банку на ринку роздрібних депозитів	5	5	5	5	5	0
платіжна репутація банку	5	5	5	5	5	0
Приватбанк						
загальний рейтинг	3,62	2,68	3,83	3,83	3,93	0,31
стресостійкість	3,9	2,55	3,5	3,5	3,6	-0,30
прибутковість	4	3	5	5	5	1,00
ліквідність	3	2	4,7	4,7	4,7	1,70
достатність капіталу	3	3	3,7	3,7	3,7	0,70
частка банку на ринку роздрібних депозитів	5	5	5	5	5	0
платіжна репутація банку	5	3	3	3	4	-1,00

Джерело: згруповано автором за даними [2]

Трансформація та глобалізація у фінансовій сфері передбачає насамперед відкриту та прозору, фінансово стабільну роботу банківської системи. Тому існуюча система проведення рейтингів фінансових установ є кроком до прозорості, надійності та конкурентоспроможності діяльності фінансової інституції в Україні, що є стимулом процвітання економіки, покращення добробуту населення та відповідним атрибутом позитивних суспільно-економічних змін.

Попри те, що Закон про рейтингування прийнятий, але вступає в дію тільки з 1 січня 2026 року [1], рейтинги в сьогоденні функціонують та мають значний вплив на стимулювання покращення діяльності фінансових установ.

Література:

1. Про рейтингування: Закон України від 19.09.2024 р. № 3981-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3981-20#Text> (дата звернення: 24.01.2025).
2. Рейтинг стійкості банків за підсумками 3 кварталу 2024. URL: <https://minfin.com.ua/ua/banks/rating/> (дата звернення: 14.01.2025)